

MIGRÁCIÓS SZEMLE

Bengáliától Szicíliáig – a bangladesi migránsok útja

A bangladesi vendégmunkások az 1970-es évek óta keresik a jobb megélhetést külföldön. Habár az utóbbi két évtizedben a legtöbb az Öböl-menti arab államokba mentek, a 2020-as években kialakult egy új, jól szervezett, ugyanakkor veszélyes migrációs folyosó: a Banglades–Líbia–Olaszország útvonal. A Mixed Migration Center (MMC) tanulmánya bemutatja, hogyan fonódik össze ezen az úton a legális munkavállalás és az embercsempészet, milyen társadalmi-gazdasági nyomás hajtja a bangladesieket, és milyen kockázatokat vállalnak egy jobb élet reményében. Az MMC nyolcvan migránssal készített interjút, a beszámolókból átfogó képet kaphatunk, milyen körülmények között teszi meg évente akár 20 ezer bangladesi az utat.

Forrás: [*The Evolving Route of Bangladeshi Migration to Italy through Libya*](#)

A migráció oka: társadalmi és gazdasági nyomás

- Az elmúlt években Bangladesben súlyosbodott a társadalmi-gazdasági válság. Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA) adatai szerint az ország GDP-növekedése 5,1%-ról 3,3%-ra esett vissza 2024 és 2025 között. Ezzel párhuzamosan nőtt a munkanélküliség, emelkedtek a megélhetési költségek, és a hazai munkaerőpiac nem volt képes felszívni a munkaképes korúvá váló, egyre növekvő népességet. A politikai bizonytalanság tovább súlyosbítja a helyzetet, megnehezíti a hosszú távú tervezést, és növeli a külföldi munkavállalás iránti vágyat. Évente megközelítőleg félmillió bangladesi hagyja el hazáját, hogy vendégmunkásként dolgozzon külföldön.
- A bangladesi társadalomban a migráció nem pusztán egyéni döntés, hanem gyakran közösségi, családi projekt. A szoros családi kötelékek miatt az elvándorlásról szóló döntések kollektív módon születnek, a családok a hazautalt pénzekben látják a biztos jövő zálogát. Az utazás költségeit vagy összedobják, vagy közösen hitelt vesznek fel.
- Ha valaki deklaráltnan Olaszországba akar eljutni, könnyebben jut kölcsönhöz, mivel a hitelezők az ottani bangladesi munkavállalókat megbízható, stabil pénzforrásként tartják számon. Az Európában dolgozó bangladesiek az otthon munkát vállalókhöz képest jelentősen magasabb társadalmi státusszal rendelkeznek hazájukban, ami további presztízt és biztonságot jelent a családok számára.

Munkaerőáramlás Banglades és Líbia között

- A bangladesiek líbiai jelenléte nem újkeletű jelenség. Moammer Kadhafi uralma alatt Líbiának égető szüksége volt vendégmunkásokra a nagyléptékű építkezési programokhoz, így 2008-ban Tripoli és Dhaka szerződés kötött, amely lehetővé tette bangladesiek számára, hogy Líbiában keressenek munkát.
- 2010-re már nagyjából 40 ezer bangladesi vendégmunkás dolgozott Líbiában. A 2011-ben kitört polgárháború miatt a bangladesieket evakuálták az országból, és az azt követő évtizedben szinte teljesen megszűnt a hivatalos munkaerőáramlás a két ország között. Ez a helyzet csak 2023-ban változott meg, amikor új szándéknyilatkozatot írtak alá a reguláris munkaerőáramlás újraindításáról.

Olaszország vonzereje

- A jelentős és folyamatosan növekvő bangladesi diaszpóra megosztja olaszországi sikertörténeteit az otthon maradtakkal. Ezek a narratívák, amelyeket gyakran embercsempészek is terjesztenek, azt az illúziót keltik, hogy Olaszországban sokkal könnyebb boldogulni.
- A legtöbb bangladesi vendégmunkás az Öböl-menti arab államokban tartózkodik. Az Öböl-menti Együttműködési Tanács (GCC) országainak területén becslések szerint összesen [5 millió](#) bangladesi él és dolgozik. Olaszországot azonban sokan humánusabb alternatívának tartják, mivel amellett, hogy az országban működő informális gazdaság bőven kínál lehetőséget, feketemunkát az irreguláris státuszú migránsok számára is, a munkakörülmények sokkal jobbak, mint az Egyesült Arab Emírségekben vagy Szaúd-Arábiában. A korábbi, utólagos legalizációs hullámok sokaknak reményt adnak arra, hogy az irreguláris státuszuk idővel rendezhetővé válik. A legutóbbi, [2020-as](#) legalizációs program során például 220 ezer irreguláris migráns kérvényezte státuszának rendezését.
- Az embercsempész-hálózatok kihasználják az olasz *Decreto Flussi* (áramlási rendelet) rendszerét, amely évente több tízezer szezonális munkavállaló számára biztosít legális belépési lehetőséget. A csempészek hamis munkaszerződésekkel vagy állásajánlatokkal az illegális út jogszerűségének látszatát keltik, a megtévesztett migránsok pedig azt hiszik, hogy legális munkavállalási programban vesznek részt.
- Az elmúlt öt évben évente átlagosan 14 ezer bangladesi érkezett irreguláris módon Olaszországba. 2024-ben 14 ezren, 2025-ben 20 ezren keltek át így a Földközi-tengeren. Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) 2026 első felére vonatkozó [jelentésében](#) kiemeli, hogy a keleti és a középső mediterrán útvonalon irregulárisan érkező migránsok számottevő része bangladesi.

Az útvonal

- A Banglades–Líbia–Olaszország útvonalon sajátosan keverednek a reguláris és irreguláris elemek. A migrációs lánc Bangladesben indul, ahol egy jól szervezett toborzónálzat működik. A folyamat központi szereplői a helyi közvetítők, az úgynevezett *dalalok*, akik többnyire vidékről gyűjtik össze az érdeklődőket. A közvetítők a potenciális migránsok és családjaik bizalmába férkőznek olyan állításokkal, mint hogy „az én fiam is Olaszországban van” – így próbálják rábírní őket az útra.
- Mivel a hivatalos olaszországi vízum megszerzése éveket vehet igénybe, sokan választják a gyorsabb, irreguláris utat. Az embercsempészek kódosítása miatt a munkavállalók közül így is sokan azt hiszik, hogy az utazás teljesen legális. Az irreguláris migránsok jelentős részét egy hónapon belül útnak is indítják, miután megállapodtak a közvetítővel. Dhakában vízumot szereznek Kelet-Líbiába, és elrepülnek Bengáziba, jellemzően Törökországon vagy az Öböl-menti államokon keresztül.
- Az MMC szerint a Banglades-Líbia-Olaszország útvonal forgalmának megélénkülésében nagy szerepe van annak, hogy a Kelet-Líbiát irányító rezsim 2020 óta olcsó vízumok kibocsátásával növeli az állam bevételeit, így egyre több migráns jut el legálisan Líbiáig. Bengáziban a migránsokat gyakran a hivatalos hatóságok fogadják, majd átadják őket a bangladesi embercsempészeknek, akik munkásszállókön helyezik el az érkezőket.
- Az útvonal irreguláris szakasza Nyugat-Líbiában indul. A nyugati partvidéken a migránsokat átadják az ott működő, túlnyomórészt líbiaiakból álló embercsempész-hálózatoknak, melyek kezei közt a migránsokat gyakran megfosztják okmányaitól, bántalmazzák vagy rabszolgasorba taszítják őket. Az embercsempészek üzemeltette szálláshelyek olykor börtönként is működnek, ahonnan a migránsok csak váltságdíj fejében távozhatnak. Az embercsempészek ezután a parthoz kísérik a migránsokat, behajózzák és útnak indítják őket Európa felé.
- Az MMC tanulmánya hangsúlyozza, hogy a migránsok útvonala és céljai rendkívül változóak, sőt sokszor menet közben is változnak. Sokan legális vendégmunkásként indulnak az Egyesült Arab Emírségekbe vagy Malajziába, azonban az ottani mostoha körülmények, a csalódások vagy a további tartozások felhalmozása miatt könnyen meggyőződhetők, hogy Líbiába, vagy azon keresztül Olaszország felé vegyék az irányt. Az eladósodott, kiszolgáltatott emberek számára a csempészek által felkínált megoldás lehet az egyetlen kiút.
- Más esetekben a migránsok Líbiában szándékoznak dolgozni, de ott kizsákmányolják őket, nem kapják meg a fizetésüket, vagy túsul ejtik őket és váltságdíjat követelnek értük. A család kifizeti a váltságdíjat, de az addigra felhalmozott hatalmas adósság miatt a migráns kénytelen továbbmenni Olaszországba, hogy pénzt keressen.

Az embercsempészet gazdasági oldala

- A Banglades–Líbia–Olaszország útvonalon működő embercsempészet becslések szerint évente 160–190 millió dollárnyi hasznot hoz a csempészeknek. A számítások kizárólag az Olaszországba sikeresen megérkezőkre vonatkoznak, nem tartalmazzák azokat, akik kifizették az útdíjat, viszont az utazás során meghaltak vagy eltűntek.
- A migránsok és családjaik hatalmas összegeket fizetnek az útért, amire gyakran minden megtakarításuk rámegy, vagy súlyosan eladósítja őket. A legtöbb bangladesi 10-14 ezer dollárt fizet az embercsempészeknek az út elején, ugyanakkor a líbiai váltságdíjak, megvesztegetések és egyéb zsarolások miatt a végösszeg akár 15-17 ezer dollárra (nagyjából 5,4 millió forint) is rúghat.

Esettanulmányok

- Az MMC nyolcvan migránssal készített interjút a Banglades–Líbia–Olaszország útvonalon tapasztalható körülményekről. Az alábbiakban részletezett két történet jól tükrözi az útvonal sajátosságait, a reguláris és irreguláris migráció keveredését vagy a menet közben változó úticélokot.
- Sohrab Hossain még 2012-ben érkezett Olaszországba. Szegény családból származott, és a Banglades–Dubai–Egyiptom–Líbia útvonalon jutott el Európába. Eredetileg Líbiában akart dolgozni, de ott öt hónapon keresztül dolgoztatták fizetés nélkül feketén. Miután gyakran kirabolták, egy másik munkahelyen sem tudott pénzt keresni, és a családja is nyomást gyakorolt rá, úgy döntött, hogy Olaszországba megy. Egy bangladesi és líbiai csempészekből álló hálózathoz fordult segítségért, akik 132 emberrel együtt feltették egy fa halászhajóra, és útjára bocsátották. A hajó kifogyott az üzemanyagból, sodródni kezdett, de végül egy Fülöp-szigeteki olajtanker kimentette és Szicíliára szállította a fedélzeten tartózkodókat. Sohrab ma Modenában él, autószerelőként dolgozik, előtte azonban három évet töltött egy befogadóközpontban, ahol nyelvet tanult. Öccse, Biplob is megpróbálta ugyanezt az utat, de ő a Földközi-tengerbe fulladt.
- Egy másik migráns, Mohammad Shamim Gazi 2021-ben érkezett Olaszországba. Apja halála után családja eladósodott, és ő kénytelen volt külföldön munkát keresni. Útvonala Dhaka–Dubai–Egyiptom–Bengázi volt, ahonnan egy hónap várakozás után kelt át Olaszországba egy fából készült csónakon. 850 ezer bangladesi takát (6 ezer eurót) fizetett az útért, és egy Rimini melletti migránstáborba került. Rendezetlen státusza miatt eleinte keveset keresett, mára egy étteremben dolgozik Modenában. Gazi is elveszítette egy rokonát: unokatestvére egy Olaszországba tartó hajón halt meg. Habár a megkérdezett migránsok véleménye eltér arról, hogy megérte-e a rendkívül kockázatos, irreguláris útvonalat választani, abban egyetértenek, hogy ha lett volna rá lehetőségük, akkor inkább legális módon jutottak volna el Olaszországba.

Konklúzió

- Az MMC szerint az irreguláris migráció megállításához nem elegendő a csempészek letartóztatása, hiszen a migrációs keresletet strukturális tényezők táplálják (munkanélküliség, szegénység és társadalmi mobilitás hiánya Bangladesben, munkaerőhiány Olaszországban.) A megoldás a munkaerő-piaci kereslet és a migrációs politika átgondolásában rejlene. Ha az évi 14-20 ezer bangladesi biztonságos, reguláris úton érkezne Olaszországba, akkor sokkal többen vállalnának hivatalos állást és fizetnének adót, ami mind a bevándorlók, mind Olaszország számára előnyös lenne.

A szemlézett publikáció nem feltétlenül tükrözi a Migrációkutató Intézet munkatársainak álláspontját.